

Osebni fond dr. Franca Simoniča (1847–1919)

MAJA ILICH

Pisna zapuščina dr. Franca Simoniča, znanega slovenskega bibliotekarja in bibliografa, je dragocen dokument za kulturno zgodovino Slovencev. Ker je raztresena po različnih kulturnih ustanovah – Pokrajinski arhiv v Mariboru, Štajerski deželni arhiv v Gradcu, družinski arhiv Simonič/Šlebinger v Gornji Radgoni, Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, Univerzitetna knjižnica v Mariboru in Univerzitetna knjižnica na Dunaju – in je, vsaj kar se tiče družinskega arhiva Simonič/Šlebinger, nedostopna širši javnosti, je moj namen prikazati, kaj od Simoničeve zapuščine se je ohranilo in kje je mogoče te dokumente najti.

Franc Simonič se je rodil 2. oktobra 1847 v Ivanjovcih. Prva dva razreda osnovne šole je obiskoval v Svetinjah, 3. in 4. razred pa v Radgoni. Gimnazijo je končal v Mariboru in se je po maturi leta 1869 vpisal na študij zgodovine in slavistike v Gradcu. Tam sta mu predavala znana slavista dr. Gregor Krek in dr. Franc Miklošič ter zgodovinarja dr. Franc Krones in dr. Joh. B. Weiss. Leta 1874 je Simonič kot pomožni bibliotekarski uradnik (Bibliothekarshilfbeamter) nastopil službo v graškem muzeju Joanneum ter čez dve leti na graški Filozofski fakulteti doktoriral iz zgodovine Babenberžanov z disertacijo: *Politische Stellung Leopold des Glorreichen zum Deutschen Reiche von Jahre 1197 bis Februar 1213*. Leta 1877 je dobil mesto bibliotekarskega pomočnika (amanuensis) v Univerzitetni knjižnici na Dunaju in potem tam z leti napredoval v skriptorja in provizoričnega kustosa do definitivnega kustosa. Po upokojitvi leta 1907 se je preselil v Gornjo Radgono in tam živel do smrti.

Simonič je večji del življenja preživel na cesarskem Dunaju in delal v tamkajšnji Univerzitetni knjižnici, osrednji ustanovi te vrste v habsburški monarhiji. Skoraj vse slovanske in slovenske knjige, ki so izšle v monarhiji, so se znašle v tej knjižnici. Simonič, ki je bil od leta 1891 referent za vso slovansko filologijo, je tam začel sistematično zbirati slovansko literaturo, skrbel za njeno dobavo, popis itd. Pri svojem delu je uvidel, da je urejena bibliografija nepogrešljiva osnova za znanstveno delo. Popisal je vsako slovensko knjigo, ki mu je prišla v roke v knjižnici, kjer je delal, ali pa so ga o njenem izidu obvestili zanesljivi viri. Med počitnicami je odhajal v domovino, kjer je popisoval knjige, ki jih na Dunaju ni bilo. V 25 letih mu je tako uspelo zajeti 75 odstotkov slovenske knjižne produkcije za obdobje 350 let: od prve Trubarjeve knjige do leta 1900. Tako so v letih 1903 do

1905 v Ljubljani pri Slovenski Matici izšli trije zvezki *Slovenske bibliografije*, I. del: *Knjige (1550–1900)*, načrtovani pregled člankov, II. del: *Članki*, pa žal ni izšel. Slovenci smo s tem dobili odlično sodobno retrospektivno bibliografijo – prvo v slovenščini – ki ji tudi danes, po skoraj sto letih, ni enake. Simonič pa se je s tem zapisal v slovensko zgodovino.

Pri tiskanju njegove bibliografije je s korekturami in dodatki sodeloval tudi dr. Janko Šlebinger, ki ga marsikje omenjajo skupaj s Simoničem. Šlebinger ni bil namreč le njegov zet, temveč tudi učenec v bibliografiji in nadaljevalec njegovega dela.

Simoničeva pisna zapuščina obsega osebne dokumente, šolska spričevala, indeks, dekrete o imenovanju in o upokojitvi, razna odlikovanja in pisma. Ohranjeni dokumenti – pri tem so izvzeta pisma, ki jih bom obravnavala pozneje – ki bi govorili o Simoničevi zgodnji mladosti (1847–1856) in o njegovih starših, so zelo skromni. Nekoliko več jih sega v čas njegovega šolanja (1856–1876), večino jih hranimo v družinskem arhivu Simonič/Šlebinger. Dokumenti o Simoničevi prvi zaposlitvi v graškem muzeju Joanneum (1874–1877) so bili v tamkajšnjem arhivu uničeni, tako imamo v družinskem arhivu Simonič/Šlebinger edini primerek iz tega časa. Največ dokumentov se je ohranilo iz časa, ko je Simonič delal v Univerzitetni knjižnici na Dunaju (1877–1907), in sicer v tamkajšnjem arhivu in v družinskem arhivu Simonič/Šlebinger v Gornji Radgoni.

Simoničevo dunajsko obdobje je temeljito obdelal dr. Walter Lukan, sodelavec avstrijskega Inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo na Dunaju. V svojem prispevku z naslovom *Poklicna pot slovenskega bibliografa Franca Simoniča v dunajski univerzitetni knjižnici*¹ je obdelal Simoničeve dokumente, ki jih hrani Univerzitetna knjižnica na Dunaju.

Dokumenti, ki segajo v čas Simoničevih zadnjih let življenja v Gornji Radgoni (1906–1919), so zopet zelo redki.

Družinski arhiv Simonič/Šlebinger sta v zasebni hiši v Gornji Radgoni uredili Simoničevi vnukinja, Zora Ilich in njena sestra Vera Marentič Novak (obe roj. Šlebinger). Tako se tam poleg zbirke starih knjig, časopisov in fotografij hranijo:

¹ Ta prispevek je Lukan prebral na *Mednarodnem znanstvenem simpoziju ob 150. obletnici rojstva dr. Franca Simoniča v Ivanjovcih* in je potem v razširjeni obliki izšel v *Simoničevem zborniku* v Mariboru leta 1999 (str. 21–59).

Spričevalo 3. razreda osnovne šole v Radgoni – *Schulzeugniss für die dritte Classe* (Radgona, 8. avgusta 1859), potrdilo o cepljenju – *Impfung Zeugniss* (Ormož, 18. septembra 1861), rodovnik – *Stammbaum* v gotici, ki ga je Simonič dobil od župnijskega urada pri Sv. Miklavžu, da je dokazal svoje sorodstvo s Plohlom (Sv. Miklavž, 1861), spričevalo 1. razreda gimnazije v Mariboru – *Gymnasial Zeugniss* (Maribor, 28. februarja 1862), spričevalo 7. razreda gimnazije v Mariboru – *Gymnasial Zeugniss* (Maribor, 22. februarja 1868).

Prijavna pola – *Meldungsbogen* graške univerze za prvi letnik filozofije (Gradec, šol. leto 1869/70), vpisna pola na Filozofsko fakulteto graške univerze (Gradec, šol. leto 1870/71), Indeks – *Index lectionum* z Univerze v Gradcu (Gradec, šol. leto 1870/71–1873/74), ocene seminarjskih nalog na graški univerzi (Gradec, 1873 in 1874), naslovni list disertacije *Politische Stellung Leopold des Glorreichen zum Deutschen Reiche vom Jahre 1197 bis Februar 1213* (Gradec 1876), spričevalo – *Zeugniss* o opravljenem izpitu iz italijanščine (Gradec, 14. aprila 1877), doktorska diploma (Gradec, 15. julija 1876).

Spričevalo – *Zeugniss* o službovanju v knjižnici graškega muzeja Joanneum (Gradec, 30. julija 1877).

Nastavitveni dekret o imenovanju Simoniča za *amanuensis* v dunajski univerzitetni knjižnici (Dunaj, 17. julija 1877), Simoničeva prošnja za pridobitev mesta kustosa na graški univerzitetni knjižnici (Dunaj, junija 1885), kupna pogodba – *Kaufvertrag* za Simoničevo hišo v Gornji Radgoni (Radgona, 21. avgusta 1886), dekret o imenovanju Simoniča za *skriptorja* v dunajski univerzitetni knjižnici (Dunaj, 19. oktobra 1887), potrdilo o oprostitvi vojaške službe (Dunaj, 3. januarja 1888), Simoničeva knjiga *Dr. Gregor Jožef Plohel, imeniten humanist ali dobrotnik slovenski, njegova domačija in rod v Ivanjkovcih* (Dunaj 1888), dekret o imenovanju Simoniča za *definitivnega custosa* dunajske univerzitetne knjižnice (Dunaj, 22. avgusta 1900), Simoničeva *Zbirka dodatkov k Wolf-Pleteršnikovemu slovarju*, sporedi koncertov oz. *Ročnik slovenskega pevskega društva* (Dunaj, 1902–1906), ki pričajo, da se je družina Simonič redno udeleževala prireditvev slovenskega oz. slovanskega družabnega življenja na Dunaju, upokojitveni dekret in *odlikovanje* – viteški križec Fr.–Jožefega reda (Dunaj, 21. januarja 1907).

Osmrtnica F. Simoniča, ki so jo raznašali po hišah v Radgoni (Gornja Radgona, 15. julija 1919), *račun J. Šlebingerja*, ki je naročil Simoničevo osmrtnico v Slovenskem Narodu (Ljubljana, 16. julija 1919), *mrliški list F. Simoniča* (Sv. Peter pri Radgoni, 26. julija 1919), uradno potrdilo o *pogrebnihih stroških* (Sv. Peter pri Radgoni, 4. avgusta 1919).

Spominski dnevnik Vere Marentič Novak in

knjiga *Babičina beseda*, ki jo je pripravila dr. Barica Marentič Požarnik v spomin ob 10. obletnici smrti Olge Šlebinger (Ljubljana, februarja 1977).

Od Simoničeve pisne zapuščine so še posebej zanimiva številna pisma. Ves čas svojega študija v Gradcu in službovanja na Dunaju je Simonič s pismi ohranjal stike z nekaterimi slovenskimi izobraženci doma – literarni zgodovinarji, slavisti, pesniki, pisatelji, pravniki, duhovniki, bibliotekarji in drugi –, ki so ga sproti obveščali o domačem političnem in kulturnem dogajanju. Ohranjena pa so tudi pisma, ki se nanašajo na Simoničeve sorodnike, največkrat ožje družinske člane. Zato je iz pism mogoče razbrati Simoničevo politično naravnost ali strokovno mnenje (bibliotekarstva, slavistike, zgodovine), in tudi kaj izvedeti o njegovih družinskih zadevah (npr. odnosi z bratom, njegovimi hčerami, zeti) ter drugih občasnih dejavnostih (npr. delo v posojilnici in gospodarjenje na domačiji).

Pisma, ki so se ohranila in jih hranijo različne kulturne ustanove, so nastala v letih od 1872 do 1918. Vseh skupaj jih je 206:

92 iz družinskega arhiva Simonič/Šlebinger v Gornji Radgoni,

61 iz Univerzitetne knjižnice v Mariboru,

33 iz Pokrajinskega arhiva v Mariboru,

20 iz Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

Od tega je 84 pisem napisal Simonič, preostale (122) njegovi korespondenti. Če razdelimo vsa pisma, ne glede na vsebino, po tem, koliko je ohranjenega gradiva, vidimo, da največ ohranjenih pisem (130) sodi v čas, ko je živel in delal na Dunaju (1877–1907), polovico manj (73) jih je iz časa, ko je Simonič živel v Gornji Radgoni (1806–1919), in samo drobec (3) je ohranjen iz njegovih študijskih let in bivanja v Gradcu (1869–1877).

V družinskem arhivu Simonič/Šlebinger v Gornji Radgoni se hrani:

I. Simoničeva pisma ženi Rozi Simonič (8, 1897–1900), hčeri Olgi in njenemu možu Janku Šlebingerju (63, 1906–1918).

II. Simoničeva korespondenca z Božidarjem Flegeričem (4, 1873–1901), Karlom Glaserjem (1, 1901), Francetom Hauptmanom (2, 1882–1883), Valentinom Kocbekom (1, 1916), Karlom Lubcem (1, 1897), Matejem Slekovcem (3, 1879–1880), Andrejem Senekovičem (8, 1872–1897) in Jakobom Žmavcem (1, 1907).

Univerzitetna knjižnica v Mariboru na oddelku za domoznanstvo hrani:

I. Simoničevo pismo Janku Šlebingerju (1).²

II. Simoničevo korespondenco z Josipom

² Ms 268 Šlebinger Janko, II. Korespondenca: 11. Franc Simonič (1, 1901). Katalog rokopisov Univerzitetne knjižnice Maribor. Ms 1 – Ms 300. Založba Obzorja Maribor: Maribor 1978, str. 87.

Benkovičem (1),³ Romanom Fekonjo (9),⁴ Janezom Gajškom (1),⁵ Karlom Glazerjem (6),⁶ Tomažem Janežičem (4),⁷ Gregorjem Krekom (7),⁸ Emilom Kümmelom (2),⁹ Franom Levcem (2),¹⁰ Karlom Lubcem (2),¹¹ Franjem Magdičem (1),¹² Vatroslavom Oblakom (2),¹³ Jakobom Sketom (1),¹⁴ Matejem Slekovcem (1)¹⁵ in Davorinom Trstenjakom (21).¹⁶

Pokrajinski arhiv v Mariboru hrani:

I. Simoničevo korespondenco z Matejem Slekovcem (33).¹⁷

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani v rokopisnem oddelku hrani:

I. Simoničeva pisma Franu Levcu (4),¹⁸ Matiji Murku (2),¹⁹ Luki Pintarju (3)²⁰ in Janku Šle-

bingerju (3).²¹

II. Simoničevo korespondenco z Božidarjem Flegeričem (3 + 1 pesem),²² Matejem Hubadom (2),²³ Gregorjem Krekom (1)²⁴ in Andrejem Senekovičem (2).²⁵

Vidimo lahko, da je Simoničeva pisna zapuščina raztresena po vsej Sloveniji in tujini. Smiselno bi bilo, da bi se zbrala in hranila pod eno streho, v okviru ene inštitucije in pod enotnim imenom, ki bi se lahko glasilo "Osebni fond dr. Franca Simoniča".²⁶

Franc Simonič in France Kidrič leta 1910 v Gornji Radgoni. Družinski arhiv Simonič-Šlebinger v Gornji Radgoni.

- ³ Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 1. Josip Benkovič (1, 1899). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ⁴ Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 2. Roman Fekonja (9, 1888–1895). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ⁵ Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 3. Janez Gajšek (1, 1876). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ⁶ Ms 268 Šlebinger Janko, III. Tuja korespondenca: 16. Francu Simoniču: 1. Karel Glaser (6, 1908–1909). Katalog rokopisov ..., str. 87.
- ⁷ Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 4. Tomaž Janežič (4, 1878–1882). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ⁸ Ms 268 Šlebinger Janko, III. Tuja korespondenca: 16. Francu Simoniču: 2. Gregor Krek (2, 1881–1882). Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 5. Gregor Krek (5, 1887–1892). Katalog rokopisov ..., str. 87, 93.
- ⁹ Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 6. Emil Kümmel (2, 1877–1878). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ¹⁰ Ms 268 Šlebinger Janko, III. Tuja korespondenca: 16. Francu Simoniču: 3. Fran Levce (1, 1882), IV. Prepisi tuje korespondence: 24. Francu Simoniču Fran Levce (1, 1882). Katalog rokopisov ..., str. 87–88.
- ¹¹ Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 7. Karel Lubec (2, 1882). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ¹² Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 8. Franjo Magdič (1, 1881). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ¹³ Ms 288 Simonič Franc, II. Korespondenca: 9. Vatroslav Oblak (2, 1891). Katalog rokopisov ..., str. 93.
- ¹⁴ Ms 268 Šlebinger Janko, III. Tuja korespondenca: 16. Francu Simoniču: 4. Jakob Sket (1, 1882). Katalog rokopisov ..., str. 87.
- ¹⁵ Ms 268 Šlebinger Janko, III. Tuja korespondenca: 16. Francu Simoniču: 5. Matej Slekovce (1, 1882). Katalog rokopisov ..., str. 87.
- ¹⁶ Ms 268 Šlebinger Janko, III. Tuja korespondenca: 16. Francu Simoniču: 6. Davorin Trstenjak (21, 1881–1888). Katalog rokopisov ..., str. 87.
- ¹⁷ Arhivski fond: Simonič Franc, Dunaj. Ohranjeno gradivo: 33, 1883–1903. Pokrajinski arhiv Maribor.
- ¹⁸ Ms 1409 Levce Fran, II. Korespondenca: Franc Simonič (4, 1882–1888). Katalog rokopisov Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Ms 1385 – Ms 1470. NUK: Ljubljana 1999, str. 175.
- ¹⁹ Ms 1119 Murko Matija, I. Korespondenca: Franc Simonič (2, 1899–1902). Katalog rokopisov ... Ms 1000 – Ms 1170. NUK: Ljubljana 1980, str. 66.
- ²⁰ Ms 1060 Pintar Luka, IV. Korespondenca: Franc Simonič (3, 1901–1902). Katalog rokopisov ..., str. 30.

- ²¹ Ms 1431 Šlebinger Janko, III. Korespondenca: Franc Simonič (3, 1907–1909). Katalog rokopisov ... Ms 1385 – 1470. NUK: Ljubljana 1999, str. 311.
- ²² Ms 1431 Šlebinger Janko, VII. Tuja korespondenca: Francu Simoniču Božidar Flegerič (3+1 pesem, 1894). Katalog rokopisov ..., str. 316.
- ²³ Ms 1431 Šlebinger Janko, VII. Tuja korespondenca: Francu Simoniču Matej Hubad (2, 1894). Katalog rokopisov ..., str. 316.
- ²⁴ Ms 1431 Šlebinger Janko, VII. Tuja korespondenca: Francu Simoniču Gregor Krek (1, 1894). Katalog rokopisov ..., str. 316.
- ²⁵ Ms 1431 Šlebinger Janko, VII. Tuja korespondenca: Francu Simoniču Andrej Senekovič (2, 1893–1894). Katalog rokopisov ..., str. 316.
- ²⁶ Več o tem glej: Maja Hlich, *Življenje in delo slovenskega bibliotekarja in bibliografa Franca Simoniča (1847–1919)*, Kronika - časopis za slovensko krajevno zgodovino, letn. 48, št. 3: Ljubljana 2000, str. 49–93.

N. 53.166.

Vom Herrn Minister für Cultus und Unterricht ist
mit dem Erlaß vom 26. September 1887, § 19025 Ihnen die
an der k. k. Universitätsbibliothek in Wien und systematische
Bibliothek mit dem Jahresgehalt von Eintausend (1000) /
Gulden, dem gesetzlichen Grundpensionsverhältnis und der
Alterszulage jährlicher fünfhundert (500) Gulden beauftragt.
Mit k. k. u. o. Grundbesitzbesitzung sind fünf Jahre hinaus,
genügend, Ihnen diese Gehaltsbezüge vom 1. October 1887 angesetzt
in anticipatorischer Weise in der üblichen Weise anzufolgen.
Für die künftigen Bezüge ist ein Jahresgehalt von 900.- f.
ab 1. October 1887 mit Ende September 1887
definitiv anzusetzen.

Sie werden Sie mit der Aufforderung in die Pension
gesetzt, daß bei der Ablegung des Dienstes gebührend zu einer
Übernahme Vermittlung im Ministerium der k. k. u. o. Statt,
falls sich unter Berücksichtigung dieser Vorsetzung beizusetzen.

Wien, 19. October 1887.

Ihr Beauftragter

Rukberg

An
Herrn Dr. Franz Simonič, Anwesend an der
k. k. Universitätsbibliothek in Wien
Wien, 19. October 1887.